

P7_TA(2013)0033

Padėtis Centrinės Afrikos Respublikoje

2013 m. sausio 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Centrinės Afrikos Respublikoje (2013/2514(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 21 d., 2013 m. sausio 1 d. ir 11 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Catherine Ashton pareiškimus dėl padėties Centrinės Afrikos Respublikoje,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 21 d. už humanitarinę pagalbą ir civilinę saugą atsakingo ES Komisijos nario pareiškimą dėl naujo konflikto Centrinės Afrikos Respublikoje pradžios,
- atsižvelgdamas į 2000 m. birželį pasirašytą Kotonu partnerystės susitarimą,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 27 d. ir 29 d. bei 2013 m. sausio 4 d. ir 11 d. Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos pareiškimus spaudai dėl padėties Centrinės Afrikos Respublikoje,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 21 d. Ndžamenoje vykusio Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos vadovų neeilinio aukščiausiojo lygio susitikimo baigiamąjį komunikatą,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 26 d. Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus Ban Ki-Moono pareiškimą, kuriame jis smerkia sukilėlių atakas ir ragina visas šalis laikytis 2012 m. gruodžio 21 d. Ndžamenoje priimto Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos sprendimo,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 12 d., 28 d., 31 d. bei 2013 m. sausio 3 d. ir 12 d. Afrikos Sąjungos deklaracijas dėl Centrinės Afrikos Respublikos,
- atsižvelgdamas į 2013 m. sausio 11 d. Librevilyje (Gabonas) pasirašytą politinį susitarimą tarp Centrinės Afrikos Respublikos vyriausybės, Seleka sukilėlių grupės ir demokratinės opozicijos dėl krizės išsprendimo,
- atsižvelgdamas į 2008 m. birželio 28 d. Librevilio visuotinį taikos susitarimą ir ankstesnius nuo 2007 m. pasirašytus taikos susitarimus, kuriais jis yra paremtas,
- atsižvelgdamas į 2011 m. gruodžio 21 d. Saugumo tarybos rezoliuciją S/RES/2031, kuria iki 2013 m. sausio 31 d. išplečiami Jungtinių Tautų jungtinės taikos kūrimo tarnybos Centrinės Afrikos Respublikoje įgaliojimai ir JT Generalinio sekretoriaus 2012 m. gegužės 29 d. pareiškimą dėl šios tarnybos veiklos,
- atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, 1979 m. Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, 1981 m. Afrikos humanitarinių ir žmogaus teisių chartiją, kurią Centrinės Afrikos Respublika ratifikavo

1986 m. bei 1989 m. Tarptautinę vaiko teisių konvenciją, kuria yra draudžiama į ginkluotą konfliktą įtraukti vaikus ir kurią taip pat pasirašė Centrinės Afrikos Respublika,

- atsižvelgdamas į 2011 m. liepos 6 d. Saugumo tarybos darbo grupės ataskaitą ir jos išvadas dėl vaikų padėties ginkluotame konflikte Centrinės Afrikos Respublikoje,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 122 straipsnio 5 dalį ir 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Centrinės Afrikos Respublika jau dešimtmečius kenčia nuo nestabilumo ir politinių neramumų, kurie prasidėjo jai 1960 m. atgavus nepriklausomybę; kadangi nors šalis turi daug gamtinių išteklių (mediena, auksas, deimantai, uranas ir t. t.), ji užima tik 179 vietą iš 187 vietų pagal žmogiškojo išsivystymo rodiklius, o apie 70 % jos gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos ir ši šalis išlieka viena skurdžiausių pasaulyje;
- B. kadangi 2012 m. gruodžio 10 d. Seleka (kas sango kalba reiškia koaliciją) – įvairių ginkluotų sukilėlių judėjimų aljansas, daugumą kurių yra kilę iš šalies šiaurės rytų, netoli sienos su Čado Respublika pradėjo ginkluotą puolimą judėdami į pietus; kadangi naujusias puolimas buvo pagrįstas sukilėlių teiginiais, jog prezidentas Francois Bozizé nesugebėjo laikytis 2008 m. Librevilio visuotinės taikos susitarime priimtų įsipareigojimų, kuriame buvo numatytas buvusių sukilėlių nuginklavimas, finansuojant jų integraciją į visuomenę;
- C. kadangi Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija 2012 m. gruodžio 21 d. Ndžamenoje surengė neeilinį aukščiausio lygio susitikimą ir susitarė dėl krizės sprendimo veiksmų plano, įtraukiant paliaubas bei skubias derybas Librevilyje, vadovaujant Centrinės Afrikos valstybių ekonominei bendrijai; kadangi Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos aukščiausio lygio susitikimo metu buvo nuspręsta pasiūsti papildomas pajėgas, skirtas sustiprinti FOMAX ir MICOPAX misijas;
- D. kadangi Pietų Afrikos Respublika išsiuntė apie 400 karių, siekiant padėti stabilizuojant padėtį Centrinėje Afrikos Respublikoje; kadangi Gabonas, Kongo-Brazavilis, Čadas ir Kamerūnas nuo 2008 m. ten laikė savo pajėgas kaip dalį Centrinės Afrikos daugianacionalinių pajėgų (FOMAX/MICOPAX), kurias dislokavo Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija;
- E. kadangi po pokalbių su Afrikos Sąjungos prezidentu Thomas Boni Yayi, prezidentas F. Bozizé įsipareigojo nekandidatuoti pasibaigus jo kadencijai 2016 m. ir pasiūlė suformuoti nacionalinės vienybės vyriausybę;
- F. kadangi sausio pradžioje Seleka aljansas pareiškė, kad sustabdo savo karines operacijas, sustodamas prie Damaros miesto (75 km į šiaurę nuo Bangujo) ir sutiko dalyvauti taikos derybose, vadovaujant Centrinės Afrikos valstybių ekonominei bendrijai;
- G. kadangi 2013 m. sausio 11 d. Librevilyje (Gabonas) įvyko trišalės taikos derybos tarp Centrinės Afrikos Respublikos, sukilėlių koalicijos Seleka ir politinės opozicijos, kurių metu buvo pasirašyti trys susitarimai: politinės ir saugumo krizės sprendimo principo deklaracija, paliaubų susitarimas, susitarimas dėl politinės ir saugumo padėties, apibrėžiantis galios pasidalijimą ir politinio pereinamojo laikotarpio Centrinės Afrikos Respublikoje, trukmę;
- H. kadangi 2013 m. sausio 12 d. prezidentas F. Bozizé atleido ministrą pirmininką Faustina

Archangę Touaderą ir išformavo kabinetą, sudarydamas sąlygas suformuoti nacionalinės vienybės vyriausybę, laikantis Librevilyje pasirašyto taikos susitarimo; kadangi vadovaujantis šiuo susitarimu, parlamento rinkimai bus surengti 12 mėnesių laikotarpyje;

- I. kadangi prezidentas F. Bozizė, 2003 m. įvykdžius karinį perversmą pirmą kartą buvo išrinktas 2005 m. ir perrinktas 2011 m., tačiau paskutiniųjų rinkimų metu tarptautiniai stebėtojai – įskaitant ES stebėtojus, kuri ir finansavo šiuos rinkimus, rado netikslumą kas paskatino parlamento opoziciją boikotuoti visuotinius rinkimus;
- J. kadangi pagarba žmogaus teisėms yra esminė Europos Sąjungos vertybė ir sudaro labai svarbią Kotonu susitarimo dalį;
- K. kadangi Jungtinės Amerikos Valstijos, kaip ir ES, pasisako už taikų krizės sprendimą dialogo pagalba;
- L. kadangi pasak vietinių NVO buvo įvykdyta rimtų žmogaus teisių pažeidimų, įskaitant seksualinę prievartą moterų ir jaunų mergaičių atžvilgiu, kurias padarė Seleka aljansas savo kontroliuojamose vietovėse, o Bangujyje vyriausybės pajėgos padarė pažeidimų potencialių maištininkų atžvilgiu;
- M. kadangi pasak organizacijos „Gydytojai be sienų“ humanitarinė padėtis išlieka baisi, o krizė paveikė dešimtis tūkstančių asmenų; kadangi šimtai tonų pagalbos maistu, gautos iš Pasaulio maisto programos, buvo išgrobstyta šiaurinėse sukilėlių kontroliuojamose teritorijose; kadangi dauguma humanitarinių paslaugų buvo nutrauktos arba apribotos;
- N. kadangi Kotonu susitarimo apimtyje ES dalyvauja nuolatiniame politiniame dialoge su Centrinės Afrikos Respublika ir yra pagrindinis šalies donoras, Europos Komisijai 2012 m. suteikus 8 mln. eurų, skirtų padėti 445 000 konflikto ir perkėlimų paveiktų asmenų šioje respublikoje; kadangi Centrinės Afrikos Respublika 10-tojo Europos plėtros fondo apimtyje gauna 137 mln. eurų paramos;
- O. kadangi Kamerūnas paspartino priemones, skirtas pabėgėliams iš Centrinės Afrikos Respublikos priimti;
- P. kadangi dar prieš naujausius neramumus 2 500 vaikų jau dalyvavo Centrinės Afrikos Respublikoje veikiančiose ginkluotose grupėse; kadangi UNICEF biuras Bangujyje gavo patikimos informacijos apie intensyvų vaikų verbavimą tiek iš sukilėlių, tiek iš vyriausybinių pajėgų pusės;
- Q. kadangi nesugebėjimas nubausti asmenis, susijusius su žmogaus teisių pažeidimais ir karo nusikaltimais sukuria nebaudžiamumo atmosferą ir skatina daryti tolimesnius nusikaltimus;
- R. kadangi sukilėlių pajėgos užgrobė tokias deimantų turinčias teritorijas kaip Brija, Sam Oandija ir Bamingujis; kadangi Kimberley proceso sertifikavimo schemos pagalba buvo pateiktas perspėjimas visiems joje dalyvaujantiems nariams dėl galimo didelio neapdirbtų deimantų kiekio, kurie yra kilę iš Centrinės Afrikos Respublikoje sukilėlių kontroliuojamų teritorijų;
- S. kadangi bedarbystė, socialinių sąlygų blogėjimas ir gyventojų skurdas yra faktoriai, prisidedantys prie šį regioną kamuojančio nestabilumo; kadangi norint spręsti šias

problemas yra reikalinga strategija ir plėtros planas;

1. išreiškia savo susirūpinimą dėl padėties Centrinės Afrikos Respublikoje, kuri stebima jau nuo 2012 m. gruodžio 10 d. kai Seleka aljansas pradėjo puolimą; apgailestauja, kad naujausiu puolimu civilių gyvybėms kilo pavojus bei buvo sukelta grėsmė Centrinės Afrikos Respublikos saugumui ir stabilumui;
2. pritaria 2013 m. sausio 11 d. Librevilyje pasirašytam taikos susitarimui, kuris buvo pasiektas po derybų, kurioms vadovavo Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija; pabrėžia, kad yra svarbu greitai įgyvendinti šiuos susitarimus; ragina visas šalis geranoriškai juos įgyvendinti ir įsipareigoti siekti ilgalaikės taikos Centrinės Afrikos Respublikoje;
3. smerkia visus mėginimus jėga užgrobti valdžią;
4. yra įsitikinęs, kad norint taikaus konflikto sprendimo ir ilgalaikio stabilumo, formuojant nacionalinės vienybės vyriausybę būtina atstovauti visoms šalies politinėms jėgoms; todėl pritaria prezidento F. Bozizės pasirašytam dekretui, kuriuo nušalinamas ministras pirmininkas, kaip vienam iš žingsnių, kuris yra reikalingas taikos susitarime, norint suformuoti nacionalinės vienybės vyriausybę, kuriai vadovaus politinės opozicijos pasirinktas ministras pirmininkas;
5. pritaria sprendimui surengti rinkimus į naują nacionalinę asamblėją ir siekiant, kad rezultatai nebūtų ginčijami tikisi, kad jie vyks stebint tarptautiniams stebėtojams ir tose srityse, kurios yra užimtose sukilėlių pajėgų;
6. smerkia visus žmogaus teisių pažeidimus ir yra giliai susirūpinęs dėl didelių žmogaus teisių pažeidimų, padarytų Centrinės Afrikos Respublikoje Seleka aljansui vykdant puolimą; griežtai smerkia atakas prieš civilius gyventojus sukilėlių užimtose teritorijose, įskaitant fizinę ir seksualinę prievartą, plėšikavimus ir nuolatinį ryšio priemonių gadinimą; yra giliai susirūpinęs dėl gautų ataskaitų, kuriomis remiantis Bangujyje yra pažeidinėjamos etninių ir religinių mažumų teisės ir vykdomi politinių oponentų bauginimai bei savavališki areštai;
7. pabrėžia, kad Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijos turėtų siekti užtikrinti civilių gyventojų saugumą; ragina reformuoti armiją ir priimti nutarimus dėl buvusių kovotojų nuginklavimo, demobilizacijos ir integracijos į visuomenę, pabėgėlių grąžinimo, iškeltų asmenų grąžinimo į jų gimtąją šalį bei gyvybingų vystymo programų įgyvendinimo;
8. yra ypač susirūpinęs dėl pranešimų, kuriais demonstruojamas aktyvesnis vaikų ėmimas į ginkluotąsias pajėgas; primena apie savo griežtą nepritarimą tokiems veiksams ir ragina visas konflikto šalis jas baigti;
9. ragina visas šalis laikytis paliaubų, susilaikyti nuo prievartos prieš civilius ir laikytis žmogaus teisių; pabrėžia, kad ankstesnių taikos susitarimų nesugebėjimas palaikyti ilgalaikio stabilumo šioje respublikoje dalinai buvo paskatintas ir nepakankamo dėmesio žmogaus teisėms;
10. pamini visas aukas ir mano, kad yra labai svarbu nešališkai ir kruopščiai išnagrinėti visus buvusius ir daromus žmogaus teisių pažeidimus bei nustatyti pažeidėjus; tikisi, kad karo

nusikaltėliai ir nusikaltėliai žmonijai neliks nenubausti bei primena, kad Tarptautinis baudžiamasis teismas vis dar nagrinėja padėtį Centrinės Afrikos Respublikoje;

11. pritaria tokių regioninių organizacijų kaip Afrikos Sąjunga ir Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija tarpininkavimo pastangoms, ypač Librevilyje vykusioms šalių deryboms; pabrėžia, kad yra svarbu sukurti naują vėlesnių veiksmų stebėjimo mechanizmą, kuo būtų užtikrinamas visapusiškas priimtų susitarimų įgyvendinimas; todėl ragina ES remti Centrinės Afrikos valstybių ekonominę bendriją jai prižiūrint naujausių susitarimų įgyvendinimą; ragina tarptautinę bendruomenę aktyviau dirbti su Centrinės Afrikos Respublika, siekiant išspręsti ilgalaikes šalies problemas ir pasiekti tvaraus politinio sprendimo;
12. ragina Europos Komisiją Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijoms pasiūlyti techninę pagalbą, susijusią su teisės aktais, reikalingais būsimų rinkimų organizavimui; mano, kad norint prisidėti prie patikimų, laisvų ir sąžiningų rinkimų, ES turėtų apsvarstyti galimybę į Centrinės Afrikos Respubliką pasiųsti rinkimų stebėjimo misiją;
13. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę Catherine Ashton pasiremti ES plačiais ryšiais su Centrinės Afrikos Respublika, aktyviai skatinant visuotinės taikos kūrimo strategiją, kuria būtų užtikrinamas šalies grąžinimas į normalią padėtį bei tvarus vystymasis;
14. yra susirūpinęs dėl nesenos krizės poveikio humanitarinei padėčiai šalyje; ragina visas šalis laikytis tarptautinės humanitarinės teisės ir leisti humanitarinėms organizacijoms saugiai ir netrukdomai bendrauti su vietos gyventojais; ragina Europos Komisiją sustiprinti savo humanitarinės pagalbos pastangas Centrinės Afrikos Respublikoje;
15. mano, kad dėl įvairiose šalyse, turinčiose sienas su Centrinės Afrikos Respublika, ypač Demokratinėje Kongo Respublikoje, Sudane, Pietų Sudane ir Ugandoje, vyraujančio nesaugumo būtini bendri tarptautinės visuomenės veiksmai, siekiant spręsti nuolatinės valstybės susiskaldymo, etninių konfliktų ir pasikartojančių žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės principų pažeidimo keliamas problemas, visapusiškai bei susitelkiant į konkrečius regionus;
16. mano, kad skaidri prieiga prie gamtinių išteklių bei jų kontrolė, taip pat teisingas pajamų, gautų iš tokių išteklių naudojimo paskirstymas biudžete yra būtini tvariam šalies vystimuisi;
17. mano, kad skaidrumas ir visuomenės kontrolė kasybos sektoriuje yra labai svarbios siekiant veiksmingo šio sektoriaus administravimo, tvaraus vystymo ir kovos su korupcija; pabrėžia, kad galima neapdorotų deimantų kontrabanda iš sukilėlių kontroliuojamų regionų šioje respublikoje galėtų pagilinti konfliktą ir papildomai destabilizuoti šalį; ragina Centrinės Afrikos Respublikos vyriausybę imtis priemonių kovojant su nelegaliu gamtinių išteklių naudojimu ir prekyba jais bei ragina Kimberly proceso pagalba tinkamai stebėti padėtį;
18. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei Catherine Ashton, JT Saugumo Tarybai ir JT Generaliniam Sekretoriui, Afrikos Sąjungos institucijoms, Centrinės Afrikos valstybių ekonominei bendrijai, AKR ir ES jungtinei parlamentinei asamblėjai ir ES valstybėms narėms.